

Social- och hälsovårdsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 7 § i barnbidragslagen

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 7 § i barnbidragslagen (RP 163/2017 rd): Ärendet har remitterats till social- och hälsovårdsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Annika Juurikko, social- och hälsovårdsministeriet
- gruppchef Johanna Aholainen, Folkpensionsanstalten.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår en ändring av den paragraf i barnbidragslagen som gäller barnbidragets storlek, så att barnbidragets tillägg för ensamförsörjare höjs med 4,75 euro per barn. På så vis stiger tillägget för ensamförsörjare från 48,55 euro till 53,30 euro per barn och kalendermånad.

I kalkylen över utkomststödet beaktas barnbidraget som inkomst som påverkar beloppet av utkomststödet. Höjningen av barnbidragets tillägg för ensamförsörjare påverkar inte de disponibla inkomsterna i familjer som får utkomststöd.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2018 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2018.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Utskottet ser det som positivt att regeringen föreslår en höjning av barnbidragets ensamförsörjartillägg. Det är välkommet, eftersom den senaste höjningen av ensamförsörjartillägget gjordes år 2008. De senaste åren har ensamförsörjarnas andel av barnbidragstagarna ökat något och lågin-

Betänkande ShUB 18/2017 rd

komstgraden bland ensamförsörjarhushåll nästan fördubblats jämfört med befolkningen i övrigt. Likaså är det dubbelt så vanligt att ensamförsörjare är arbetslösa.

Utskottet ser det som positivt att den föreslagna höjningen delvis kan kompensera för slopandet av det temporära barnavdraget i inkomstbeskattningen och lindra de negativa effekterna på de disponibla inkomsterna i familjer med bara en förälder. Höjningen av ensamförsörjartillägget ökar i motsvarande grad nettoinkomsterna för en familj med en förälder, eftersom förmånen inte är skattepliktig inkomst och inte beaktas i de inkomstrelaterade klientavgifterna och inte heller i andra utkomstförmåner som är beroende av inkomsterna än utkomststödet. Höjningen ökar alltså inte inkomsterna för hushåll som får utkomststöd.

Statsminister Sipiläs regering har i sitt program förbundit sig att införa konsekvensbedömning av de beslut som gäller barn och familjer. Det är välkommet att den samlade granskningen av budgetanslag som anknyter till barn, den så kallade barnbudgeteringen, främjas genom ett pågående spetsprojekt, programmet för utveckling av barn- och familjetjänster. Avsikten är att ta fram ett beslutsverktyg för en sektorsövergripande bedömning av de samlade konsekvenserna för barnen.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Social- och hälsovårdsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 163/2017 rd utan ändringar.

Helsingfors 29.11.2017

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Tuula Haatainen sd
vice ordförande Hannakaisa Heikkinen cent
medlem Outi Alanko-Kahiluoto gröna
medlem Arja Juvonen saf
medlem Niilo Keränen cent
medlem Anneli Kiljunen sd
medlem Sanna Lauslahti saml
medlem Anne Louhelainen blå
medlem Ulla Parviainen cent
medlem Aino-Kaisa Pekonen vänst
medlem Pekka Puska cent
medlem Sari Raassina saml
medlem Veronica Rehn-Kivi sv
medlem Kristiina Salonen sd
medlem Sari Sarkomaa saml.

Betänkande ShUB 18/2017 rd

Sekreterare var

utskottsråd Eila Mäkipää.

Betänkande ShUB 18/2017 rd
Reservation 1 /saf

RESERVATION 1

Motivering

Regeringen föreslår en höjning av ensamförsörjartillägget. I kalkylen över utkomststödet beaktas barnbidraget som inkomst som påverkar beloppet av utkomststödet. Höjningen av barnbidragets tillägg för ensamförsörjare påverkar inte de disponibla inkomsterna i familjer som får utkomststöd.

Sannfinländarna vill lyfta fram att barnavdraget infördes för att jämna ut den sänkning av barnbidraget som gjordes 2014. Med tanke på inkomstfördelningens värde i sig och en rättvis beskattning är det motiverat att hålla kvar barnavdraget på samma nivå 2018 som 2017. Den gällande bestämmelsen om barnavdrag är temporärt i kraft från den 1 januari 2015 till den 31 december 2017.

Eftersom något barnavdrag inte kan göras för 2018, räcker de nu föreslagna höjningarna inte till för att stärka ställningen för dem som berörs av regleringen.

Förslag

Jag föreslår

*att riksdagen godkänner lagförslaget enligt betänkandet, men 7 § med ändringar (**Reservationens ändringsförslag**),*

*att riksdagen godkänner ett uttalande. (**Reservationens förslag till uttalande**).*

Reservationens ändringsförslag

7 §

Barnbidragets storlek

För en ensamförsörjares barn betalas barnbidraget höjt med **58,30** euro per kalendermånad. Med ensamförsörjare avses i denna lag en person som har rätt att lyfta barnbidrag och som i början av betalningsmånaden för barnbidraget inte lever i äktenskap eller som före betalningsmånadens början har flyttat ifrån sin make i syfte att upphöra med samlevnaden. Som ensamförsörjare anses dock inte en person som utan att ingå äktenskap fortgående lever tillsammans med en annan person i gemensamt hushåll under förhållanden av äktenskapsliknande natur.

Om barnet så som avses i 11 § 1 mom. är i anstalts- eller familjevård och barnbidraget betalas till kommunen eller om bidraget med stöd av 12 § 1 mom. betalas till barnet självt, är barnbidraget 94,88 euro per kalendermånad. För barn till ensamförsörjare betalas dock barnbidraget höjt med **58,30** euro per kalendermånad.

Betänkande ShUB 18/2017 rd
Reservation 1 /saf

Reservationens förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att regeringen i fortsättningen värnar ensamförsörjarnas ekonomi.

Helsingfors 29.11.2017

Arja Juvonen saf

Betänkande ShUB 18/2017 rd
Reservation 2 /sv

RESERVATION 2

Motivering

Barnfattigdomen i Finland ökar. Samtidigt som den allmänna inkomstnivån stigit har fattigdomen bland barnfamiljer ökat. Antalet barn i mindre bemedlade familjer har nästan tredubblats på tjugo år.

Barnfattigdom är vanligast i familjer med endast en försörjare. I ungefär 20 procent av samtliga familjer finns det bara en försörjare, och i de flesta av dessa fall (86 %) är det mamman som försörjer familjen. I dag är 20 procent av ensamförsörjarfamiljerna låginkomstfamiljer. I mitten av 1990-talet var andelen cirka 10 procent. För jämförelsens skull kan vi konstatera att 7 procent av familjerna med två försörjare hör till låginkomsttagarna. Att ensamförsörjarna har så låga inkomster beror på såväl arbetslöshet som indexfrysningen av inkomstöverföringar.

De universella förmånerna och tjänsterna utgör grunden för bekämpningen av fattigdom bland barnfamiljer. Regeringen föreslår i sin budgetproposition en höjning av barnbidragets ensamförsörjartillägg. Vi vill stärka situationen för ensamförsörjare ytterligare genom att anvisa 11,7 miljoner euro för barnbidragets ensamförsörjartillägg.

Förslag

Jag föreslår

att riksdagen godkänner lagförslaget enligt betänkandet, men 7 § med följande ändringar:

Reservationens ändringsförslag

7 §

Barnbidragets storlek

För en ensamförsörjares barn betalas barnbidraget höjt med 59,55 euro per kalendermånad. Med ensamförsörjare avses i denna lag en person som har rätt att lyfta barnbidrag och som i början av betalningsmånaden för barnbidraget inte lever i äktenskap eller som före betalningsmånadens början har flyttat ifrån sin make i syfte att upphöra med samlevnaden. Som ensamförsörjare anses dock inte en person som utan att ingå äktenskap fortgående lever tillsammans med en annan person i gemensamt hushåll under förhållanden av äktenskapsliknande natur.

Om barnet så som avses i 11 § 1 mom. är i anstalts- eller familjevård och barnbidraget betalas till kommunen eller om bidraget med stöd av 12 § 1 mom. betalas till barnet självt, är barnbidraget 94,88 euro per kalendermånad. För barn till ensamförsörjare betalas dock barnbidraget höjt med 59,55 euro per kalendermånad.

Betänkande ShUB 18/2017 rd
Reservation 2 /sv

Helsingfors 29.11.2017

Veronica Rehn-Kivi sv

Betänkande ShUB 18/2017 rd
Reservation 3 /vänst, sd, gröna

RESERVATION 3

Motivering

I slutet av 2016 fick drygt 550 000 familjer barnbidrag. Antalet barn i dessa familjer uppgick till sammanlagt över en miljon, vilket utgör cirka 18 procent av befolkningen. Samtidigt fick 102 148 familjer tillägg för ensamförsörjare, vilket är 18,5 procent av alla familjer som fick barnbidrag. Antalet barn för vilka tillägg för ensamförsörjare betalades uppgick till 163 378.

I propositionen föreslås det en ändring av den paragraf i barnbidragslagen som gäller barnbidragets storlek, så att barnbidragets tillägg för ensamförsörjare höjs med 4,75 euro per barn. På så vis stiger tillägget för ensamförsörjare från 48,55 euro till 53,30 euro per månad.

Propositionen är i och för sig värd understöd. Ensamförsörjarna har det på många sätt svårare än hushåll med två föräldrar, så det är motiverat att de har rätt till ett högre barnbidrag. Bland enföräldersfamiljerna är låginkomstgraden mer än tre gånger så stor jämfört med familjerna med två försörjare.

Samtidigt bör man notera att om man vill stärka ensamförsörjarhushållens — och överlag barnfamiljernas — ekonomi, så krävs avsevärt större förändringar än de föreslagna. Den nu föreslagna höjningen har en enbart marginell faktisk effekt på ensamförsörjarfamiljernas inkomstbildning, vilket blev uppenbart också genom utskottets sakkunnigutfrågning. De disponibla inkomsterna för de familjer som får utkomststöd påverkas inte alls av höjningen av ensamförsörjartillägget. Också sloandet av barnavdraget i beskattningen motverkar höjningen, och den negativa effekten av det indragna avdraget är i de flesta ensamförsörjarhushåll större än den nu föreslagna höjningen. För att ensamförsörjartillägget verkligen ska förbättra försörjningen borde höjningen vara klart högre än vad som nu föreslås.

Vi bör också minnas att barnbidraget ändrats ett flertal gånger under de senaste åren. Under Sipiläs regering har ändringarna försämrat ekonomin för barnfamiljerna, med undantag av den nu föreslagna höjningen av ensamförsörjartillägget. I början av 2016 slopades indexbindningen av barnbidraget. För 2017 sänktes barnbidragen med 0,91 procent. I dag är det reella värdet av barnbidragen 30 procent lägre än 1994. Vi anser att försämringarna av barnbidraget måste åtgärdas omedelbart och att barnbidraget i fortsättningen ska höjas enligt index.

Dessutom har många andra regeringsbeslut försvårat försörjningen och vardagen särskilt för barnfamiljer med låga inkomster. De offentliga tjänsterna har försvagats och nedskärningar har gjorts i förmåner och inkomstöverföringar; exempelvis har den subjektiva rätten till dagvård begränsats. Enligt en beräkning gjord av riksdagens utredningstjänst i september har regeringens beslut ökat fattigdomsgraden bland barn och unga under 18 år.

Regeringen har genomfört försämringarna en i sänder utan någon bedömning av deras sammanlagda konsekvenser. En bra familjepolitik och främjandet av barnens rättigheter kräver uttryckligen en övergripande politik.

Betänkande ShUB 18/2017 rd
Reservation 3 /vänst, sd, gröna

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner följande två uttalanden:

Reservationens förslag till uttalanden

- 1. Riksdagen förutsätter att regeringen gör en övergripande bedömning av hur deras reformer påverkar barnfamiljernas försörjning och barnfattigdomen och lämnar bedömningen till riksdagen för behandling.*
- 2. Riksdagen förutsätter att regeringen återtar de försvagningar av barnbidraget som den genomfört under regeringsperioden och återinför indexbindningen av barnbidraget.*

Helsingfors 29.11.2017

Aino-Kaisa Pekonen vänst
Kristiina Salonen sd
Anneli Kiljunen sd
Tuula Haatainen sd
Outi Alanko-Kahiluoto gröna